

**SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI GMINNEGO
PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY
W MIEŚCIE I GMINIE SZTUM
NA LATA 2016-2018
ZA ROK 2018**

Sztum 2019

Wprowadzenie

W 2018 r. Miasto i Gmina Sztum realizowała działania w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej w oparciu o założenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Mieście i Gminie Sztum na lata 2016-2018, ustanowionego Uchwałą Nr XVIII.135.2016 Rady Miejskiej w Sztumie z dnia 27 stycznia 2016 roku. Koordynacją i monitoringiem w/w programu, jak również inicjowaniem nowych rozwiązań zajmuje się Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie. Zgodnie z art. 176 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Burmistrz Miasta i Gminy Sztum do dnia 31 marca każdego roku składa Radzie Miejskiej sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.

Program realizowany jest przy współpracy z instytucjami samorządowymi, organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami, zajmującymi się sprawami rodziny. Warto podkreślić, że szereg działań jest podejmowana dzięki pozyskiwaniu dodatkowych środków zewnętrznych na ich realizację. Głównym celem jest wspieranie rodzin przeżywających trudności w prawidłowym wypełnianiu swoich funkcji, związanych m.in. z opieką, wychowaniem i skuteczną ochroną dzieci, jak i również profilaktyką środowiska lokalnego w zakresie promowania społecznie pożądanego modelu rodziny.

Mając na uwadze powyższe, Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie przedstawia sprawozdanie dotyczące działań zrealizowanych w Mieście i Gminie Sztum w ramach Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Mieście i Gminie Sztum na lata 2016-2018, w roku 2018.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej określa w Dziale VI zadania administracji publicznej w podanym zakresie, jak również szczegółowe zadania własne gminy (art 176 w/w ustawy).

W związku z powyższym w oparciu o Gminny Program Wspierania Rodziny zostały zrealizowane następujące zadania:

1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.

Do dnia 31.12.2018 r. Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie realizował Gminny Program Wspierania Rodziny w Mieście i Gminie Sztum na lata 2016-2018, który został przyjęty Uchwałą Rady Miejskiej w Sztumie Nr XVIII.13.2016 z dnia 27 stycznia 2016 roku.

W grudniu 2018 r. tut. Ośrodek opracował Gminny Program Wspierania Rodziny w Mieście i Gminie Sztum na lata 2019-2021, który został przyjęty Uchwałą Nr III.22.2018 Rady Miejskiej w Sztumie z dnia 28 grudnia 2018 roku.

2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny oraz jej finansowanie.

W 2018 roku asystent rodziny, zatrudniony przez MGOPS uczestniczył w następujących szkoleniach:

- „Konferencja Grupy Rodzinnej. Podstawy metodyki pracy socjalnej aktywizującej rodzinę”
- „Interwencja wobec przemocy w rodzinie z problemem alkoholowym lub chorobą psychiczną”
- „Przemoc seksualna wobec dzieci i dorosłych”
- „Doskonalenie umiejętności pracy z osobami stosującymi przemoc w rodzinie”
- Udział w superwizji grupowej dla osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie”
- „Przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu”
- „Interwencja kryzysowa”
- „Obsługa klienta, komunikacja interpersonalna, asertywność, podejście do trudnego klienta, zasady bezpieczeństwa, standardy profesjonalnej obsługi klienta, równość płci i niedyskryminacja w obsłudze”
- „Modele realizacji usług – wybrane, wg potrzeb gminy”
- „Nowe rozwiązania organizacyjno-prawne w pomocy społecznej”
- Regularny udział w Superwizji pracy socjalnej w ramach projektu pt. „Skuteczna, trafna i efektywna pomoc społeczna - wdrożenie zmian organizacyjnych w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Sztumie” współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020.

3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:

- a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa;
- b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających, w tym finansowanie kosztów związanych z udzielaniem przez nią pomocy;
- c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie w ramach realizacji tego zadania w 2018 roku zatrudnił **trzech asystentów rodziny**, którzy objęli wsparciem łącznie **28 rodzin (73 dzieci)** przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych:

- 1 asystent zatrudniony na podstawie umowy o pracę na okres od 05.04.2017 r. do 31.12.2019 r.;
- 1 asystent zatrudniony na podstawie umowy zlecenie w ramach projektu współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego pn. „RAZEM MOŻEMY WIECEJ - rozwój usług społecznych w gminie Sztum” na okres 01.10.2018 r. do 31.05.2020 r.;
- 1 asystent zatrudniony w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta i Gminy Sztum na podstawie umowy zlecenie na okres od 01.02.2018 r. do 31.07.2018 r.

Asystentura rodziny pełni ważną rolę w systemie wspierania rodziny. Asystent rodziny jest pomocnikiem pracownika socjalnego, jego wsparciem w wykonywaniu wzmożonej pracy socjalnej z rodziną borykającymi się z trudnościami wychowawczymi. Celem pracy asystenta jest odzyskanie przez osoby przyjmujące wsparcie asystenta rodziny kontroli nad własnym życiem, które pozwala im być samodzielnymi oraz tak wypełniać role rodzica, aby środowisko rodzinne sprzyjało bezpieczeństwu i rozwojowi dzieci. Obszar współpracy asystenta z rodziną obejmuje, w szczególności kształtowanie/podniesienie kompetencji rodziców w zakresie:

- wychowywania i opieki nad dziećmi,
- dbania o zdrowie,
- prowadzenia gospodarstwa domowego,
- rozwiązywania codziennych problemów socjalnych,
- dążenia do reintegracji społecznej.

Natomiast jego głównym zadaniem jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny biologicznej oraz podjęcie działań zmierzających do zażegnania kryzysu w rodzinie.

Asystent rodziny kierowany jest do pracy z rodzinami, która wymaga wsparcia zewnętrznego, mającego na celu osiągnięcie przez rodzinę umiejętności samodzielnego, prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Praca asystenta rodziny ma charakter kompleksowy. Osoba zatrudniona na w/w stanowisku w pierwszej kolejności powinna zadbać o rozwiązanie podstawowych problemów socjalnych rodzin - mieszkaniowych, materialnych, zdrowotnych. Dodatkowo asystent rodziny pomaga w rozwiązywaniu problemów emocjonalnych, rodzinnych, itp. podopiecznych. Asystent rodziny ma za zadanie też motywowanie swoich podopiecznych do podnoszenia kwalifikacji zawodowych, kontynuowania i podejmowania nauki, zachęca do podjęcia zatrudnienia.

Intensywna praca asystenta z rodziną jest realizowana również w przypadku czasowego

umieszczenia przez Sąd dziecka w pieczy zastępczej. Wówczas zadaniem asystenta staje się nie tylko praca z rodziną biologiczną, ale także z rodziną zastępczą oraz koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej.

W 2018 roku asystenci:

- 1) opracowali **31 planów pracy z rodziną** (opracowanie i realizacja we współpracy z jej członkami oraz w konsultacji z pracownikami socjalnymi);
- 2) uczestniczyli w opracowaniu planów pracy z rodziną, której dziecko jest umieszczone w pieczy zastępczej (opracowanie planów we współpracy z powiatowym koordynatorem pieczy zastępczej);
- 3) udzielali pomocy oraz uczyli członków rodziny konstruktywnego i właściwego prowadzenia gospodarstwa domowego;
- 4) udzielali pomocy i wsparcia w rozwiązywaniu problemów socjalnych oraz wychowawczych z dziećmi;
- 5) prowadzili indywidualne konsultacje wychowawcze dla rodziców jak i dla dzieci;
- 6) współpracowali z zespołem interdyscyplinarnym oraz grupami roboczymi, o których mowa w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
- 7) współpracowali z kuratorami rodzinnymi, pedagogami, psychologiem itp.

W rodzinach, gdzie była realizowana praca i udzielane wsparcie, asystent pomagał i towarzyszył między innymi w:

- 1) przygotowaniu i złożeniu pism urzędowych w określonych instytucjach;
- 2) nawiązywaniu kontaktów z pracownikami innych instytucji społecznych, poradni specjalistycznych czy organizacji pozarządowych;
- 3) zwiększaniu motywacji klientów do podnoszenia kwalifikacji zawodowych, kontynuowania nauki czy poszukiwania pracy;
- 4) zwiększeniu motywacji do podjęcia terapii uzależnień, terapii rodzinnej czy regularnego przyjmowania zalecanych leków;
- 5) organizowaniu wsparcia materialnego;
- 6) rozwiązywaniu codziennych trudności poprzez zwiększenie kompetencji w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego i załatwiania spraw urzędowych, gospodarowania czasem;
- 7) poprawie relacji wewnątrzrodzinnych;
- 8) podnoszeniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych oraz budowaniu autorytetu rodziców;
- 9) podniesieniu poziomu higieny członków rodziny oraz estetyki wyglądu mieszkania;

10) wzroście umiejętności gospodarowania budżetem domowym;

11) odbudowie zdrowych postaw psychospołecznych.

Nadmienić należy, iż w 2018 roku Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie w ramach ustawy z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem" objął wsparciem asystenta rodziny **jedną rodzinę**. Program w/w ustawy dotyczy w szczególności wczesnego wspomagania rozwoju dziecka, opieki, w tym paliatywnej lub rehabilitacji dzieci posiadających odpowiednie zaświadczenie, wsparcia dla kobiet w ciąży i ich rodzin w przypadku ciąży powikłanej oraz pomocy w zabezpieczeniu szczególnych potrzeb, w tym mieszkaniowych.

Wydatki w 2018 roku na wynagrodzenia asystentów rodziny przedstawiają się następująco:

WYDATKOWANA KWOTA OGÓŁEM NA WYNAGRODZENIA ASYSTENTÓW RODZINY, W TYM:	50 119,59
FINANSOWANIE Z BUDŻETU MGOPS	13 944,59
FINANSOWANIE W RAMACH PROGRAMU ASYSTENT RODZINY I KOORDYNATOR RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ NA ROK 2018	19 815,00
FINANSOWANIE Z BUDŻETU GKRPA	12 600,00
FINANSOWANIE ZE ŚRODKÓW EFS W RAMACH PROJEKTU „RAZEM MOŻEMY WIĘCEJ – ROZWÓJ USŁUG SPOŁECZNYCH W GMINIE SZTUM”	3 760,00

W 2018 r. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie realizował specjalistyczne wsparcie w ramach działania Punktu Konsultacyjnego przy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sztumie. Adresatami tych działań były nie tylko rodziny, gdzie występuje problem z alkoholem, ale również zagrożone wykluczeniem społecznym i borykające się z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi. Rodziny skorzystały z indywidualnych porad specjalistów: radcy prawnego, psychologa, specjalisty ds. przemocy oraz terapeuty ds. uzależnień. W roku 2018 radca prawny udzielił 132 porad, psycholog - 41, specjalista ds. przemocy – 43, natomiast terapeuta ds. uzależnień – 145.

W 2018 roku w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta i Gminy Sztum realizowano terapię rodzin z problemem alkoholowym. Trzy rodziny, w których występuje problem alkoholowy zostały objęte wsparciem psychologa, asystenta rodziny oraz terapeuty ds. uzależnień. Praca specjalistów odbywała się w miejscu zamieszkania tych rodzin. Asystent rodziny pracował po 10 godzin

miesięcznie w każdej z rodzin, natomiast psycholog i terapeuta ds. uzależnień po 5 godzin w każdej z rodzin miesięcznie. Terapia rodzin trwała od lutego do lipca 2018 roku.

Efekty pracy ww. specjalistów to m.in.:

- przekazanie rodzinom wiedzy dotyczącej prawidłowego stymulowania rozwoju dzieci przy jednoczesnym zachowaniu zasad bezpieczeństwa, dbałości o ich zdrowie fizyczne i psychiczne,
- wskazanie deficytów oraz możliwości uzyskania pomocy w zakresie wczesnego wspomagania rozwoju dziecka, konieczności pozostawania konsekwentnym w stosunku do dzieci, egzekwowanie określonych zachowań dot. obowiązków domowych, samodzielności przy zabiegach higienicznych,
- zaangażowanie uczestników terapii i ich dzieci do poprawy wyników w nauce, pobudzanie w nich motywacji,
- nabycie przez uczestników terapii umiejętności radzenia sobie z negatywnymi emocjami dzieci w postaci wymuszania, czy agresji słownej,
- wyposażenie rodziców w wiedzę dotyczącą konieczności zapewnienia alternatywnych metod spędzania czasu wolnego wspólnie z dziećmi, co pozytywnie wpłynęło na wzajemne relacje,
- objęcie rodzin terapią, przez co nabyły wiedzy dotyczącej uzależnienia od alkoholu - przyczyn, objawów, skutków zdrowotnych i społecznych oraz możliwości uzyskania pomocy instytucjonalnej,
- praca terapeutyczna oraz uczenie asertywnych zachowań abstynenckich efektywnie przyczyniła się do ograniczenia spożywania alkoholu przez osoby uzależnione biorące udział w terapii rodzin,
- podjęcie systematycznej terapii w Poradni Leczenia Uzależnień w Sztumie przez jedną z uczestniczek,
- wyposażenie uczestników programu w wiedzę na temat współuzależnienia oraz zagrożeń wynikających ze schematycznego powielania ról społecznych przez dzieci będące biernymi obserwatorami rodziców,
- podjęcie kursu na prawo jazdy oraz pracy zawodowej przez dwie uczestniczki projektu po bardzo długiej przerwie na rynku pracy, będące wynikiem systematycznej pracy terapeutów i ukazywanie pozytywnych stron niezależności finansowej,
- zdobycie przez uczestników terapii umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego i gospodarowania budżetem domowym.

W celu wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych rodzina może zostać objęta pomocą **rodziny wspierającej**. Rodzina wspierająca, przy współpracy asystenta rodziny i pracownika socjalnego pomaga rodzinie przeżywającej trudności w:

- opiece i wychowaniu dziecka;
- prowadzeniu gospodarstwa domowego;

- kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych.

Rodzina wspierająca to rodzina zaprzyjaźniona, może być z kręgu otoczenia dziecka, która pomaga rodzinie potrzebującej pomocy w funkcjonowaniu. Pokazuje, jak spędzać czas z dziećmi, jak radzić sobie z problemami dnia codziennego, pomaga w opiece nad dzieckiem i jego wychowaniu, w prowadzeniu gospodarstwa domowego, pokazuje w jaki sposób się komunikować bez krzyku i przemocy, gdzie szukać pomocy, gdy coś się dzieje. Rodzina przeżywająca trudności może obserwować pozytywne wzorce, właściwe relacje wewnątrzrodzinne i w ten sposób czerpać wiedzę, jak prawidłowo realizować rolę rodzica, opiekuna. Pełnienie roli rodziny wspierającej jest nieodpłatne. Jednakże gmina ma obowiązek zawrzeć umowę z rodziną, w której zostaną zdefiniowane koszty, które podlegają zwrotowi.

W 2018 roku w ramach tego zadania na terenie Miasta i Gminy Sztum zostały podpisane **3 umowy**. Jedna z rodzin była objęta wsparciem od stycznia 2018 roku do grudnia 2018 roku, druga rodzina od stycznia 2018 roku do czerwca 2018 roku natomiast trzecia rodzina od listopada 2018 roku do grudnia 2018 roku. Nie organizowano szkoleń dla rodzin wspierających.

W 2018 roku rodziny wspierające poniosły koszty związane z udzieleniem pomocy rodzinie w kwocie 5201,23 złotych. Faktury zostały pokryte z budżetu MGOPS.

Wydatki na realizację zadań rodzin wspierających w 2018 roku przedstawiają się następująco:

RODZINA WSPIERAJĄCA	
FINANSOWANIE Z BUDŻETU MGOPS	4 991,41
FINANSOWANIE ZE ŚRODKÓW EFS W RAMACH PROJEKTU „RAZEM MOŻEMY WIĘCEJ – ROZWÓJ USŁUG SPOŁECZNYCH W GMINIE SZTUM”	209,82
OGÓŁEM	5 201,23

Prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci

Zadanie niezrealizowane - na terenie Miasta i Gminy Sztum nie funkcjonują placówki wsparcia dziennego.

4) Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.

Zgodnie z art 191 ust. 9 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki na opiekę i wychowanie dziecka w następującej wysokości:

a) 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;

b) 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;

c) 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Zgodnie z powyższym w 2018 roku Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie współfinansował pobyt dzieci w pieczy zastępczej w okresie od stycznia do grudnia 2018 roku na łączną kwotę **78 907,96 złotych**.

Art. 191 ust. 10 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej określa również wydatki gminy właściwej ze względu na miejsce zamieszkania dziecka w przypadku umieszczenia dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej albo interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym. Wydatki te dotyczą średnich miesięcznych kosztów związanych z utrzymaniem dziecka w placówce i określone są w tej samej wysokości, jak w przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka, tj. 10% w pierwszym roku, 30% w drugim roku oraz 50 % w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Zgodnie z powyższym w 2018 roku tutejszy Ośrodek współfinansował pobyt dzieci w placówce opiekuńczo-wychowawczej w okresie od stycznia do grudnia 2018 roku na łączną kwotę **73 699,44 złotych**.

Podkreślić należy, że w 2018 r. umieszczonych było 28 dzieci w pieczy zastępczej, w tym 19 w rodzinach zastępczych spokrewnionych i zawodowych, a 9 w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

W roku 2018 **troje** dzieci powróciło do rodzin biologicznych, za które Miasto i Gmina Sztum ponosiło odpłatność w wysokości 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka.

Planowane wydatki Miasta i Gminy Sztum na rok 2019 r.

Miasto i Gmina Sztum za pobyt dzieci umieszczonych:

- w rodzinach zastępczych spokrewnionych i zastępczych zawodowych funkcjonujących na terenie

powiatu sztumskiego planuje kwotę **120 000,00 zł**;

- w placówkach opiekuńczo-wychowawczych funkcjonujących na terenie powiatu sztumskiego planuje kwotę **120 000,00 zł**.

5) Sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego.

W 2018 roku Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie sporządził sprawozdania rzeczowo-finansowe z wykonywania przez gminę zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za okres od 01.01.2018r. do 30.06.2018r. oraz od 01.07.2018r. do 31.12.2018r. i przekazał do Wydziału Polityki Społecznej Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego. Oprócz tego za pomocą Centralnej Aplikacji Statystycznej w styczniu 2019 r. przekazano szczegółowe sprawozdanie z realizacji zadania „Program asystent rodziny i koordynator pieczy zastępczej na rok 2018“.

6) Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Pracownicy socjalni MGOPS w Sztumie we współpracy z asystentami rodziny na bieżąco monitorują sytuację dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. W tym zakresie współpracują także z pedagogami szkolnymi, pracownikami służb zdrowia, policją, kuratorami sądowymi i przedstawicielami innych instytucji, które mają kontakt z rodziną, w tym z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, czy Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną.

Od miesiąca lipca 2018 r. w ramach projektu pt. „Skuteczna, trafna i efektywna pomoc społeczna - wdrożenie zmian organizacyjnych w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Sztumie” doszło do reorganizacji Działu Pomocy Środowiskowej, Świadczeń i Usług – APS. Wyodrębniono 4 zespoły: Zespół ds. pierwszego kontaktu – PK, Zespół ds. pracy socjalnej – PS, Zespół ds. usług socjalnych – US i Zespół ds. świadczeń przyznawanych decyzją administracyjną – ŚD. Obecnie wzmoczoną pracą socjalną z rodzinami, gdzie występują problemy opiekuńczo-wychowawcze lub inne, jak przemoc, bezrobocie itp. zajmują się pracownicy socjalni Zespołu ds. pracy socjalnej. W 2018 r. pogłębioną pracą socjalną zostało objętych 46 rodzin.

Realizacja innych zadań, niż te wskazane w art. 176 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wynikających z Gminnego Programu Wspierania Rodziny.

Wsparcie finansowe

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie zabezpiecza podstawowe potrzeby bytowe dziecka i zapewnia pomoc materialną oraz rzeczową ubogim rodzinom.

W sytuacji, gdy rodzina spełnia ustawowe kryterium dochodowe do przyznania pomocy finansowej z pomocy społecznej, tj. 528,00 zł na osobę w rodzinie może ubiegać się o wsparcie finansowe.

W ramach pomocy społecznej w 2018 r. MGOPS w Sztumie objął rodziny wsparciem i wypłacił następujące świadczenia:

- z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa w tym wielodzietności - **5947 świadczeń** w kwocie **47 498,10 złotych**;
- z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych - rodzina niepełna - **9219 świadczeń** w kwocie **139 519,52 złotych**;
- z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych - rodzina wielodzietna, **15902 świadczeń** na kwotę **106 530,72 złotych**;
- z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - **7456 świadczeń**, na kwotę **125 004,44 złotych**.

Ponadto Dział Realizacji Zadań Zleconych Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sztumie w 2018 roku wypłacił świadczenia pieniężne:

- zasiłki rodzinne: **14757 świadczeń**, na kwotę **1664707,28 złotych**,
- dodatek z tytułu urodzenia dziecka: **78 świadczeń**, na kwotę **78 000,000 złotych**,
- dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka: **717 świadczeń**, na kwotę **136 141,63 złotych**,
- dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej: **2400 świadczeń**, na kwotę **220 621,59 złotych**,
- dodatek z tyt. kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego: **889 świadczeń**, na kwotę **89 809,78 złotych**,
- dodatek z tyt. rozpoczęcia roku szkolnego: **1401 świadczeń**, na kwotę: **79 185,69 złotych**,
- dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania: **1458 świadczeń**, na kwotę **98 259,42 złotych**,
- świadczenia z funduszu alimentacyjnego: **2644 świadczeń**, na kwotę **992 002,00 złotych**,

- świadczenia wychowawcze 500+: **22274 świadczeń**, na kwotę **11 096 121,62 złotych**,
- świadczenia „Dobry Start“: **2 132 świadczeń** na kwotę **639 600,00 złotych**.

Realizacja Programu dożywiania

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie w 2018 r. uczestniczył w realizacji rządowego programu "Pomoc państwa w zakresie dożywiania" na lata 2014-2020. Koszt programu w 2018 roku wyniósł ogółem **210 169,65 złotych** (w tym środki własne 84 067,86 złotych, dotacja 126 101,79 złotych). Rzeczywista liczba osób objętych w/w programem:

- liczba rodzin, które skorzystały z pomocy w formie posiłku: 172 rodzin (w tym 686 osób);
- na terenie przedszkoli i szkół dla dzieci do 7 roku życia: 83 dzieci;
- posiłek na terenie szkół dla dzieci w wieku szkolnym: 206 dzieci;
- zasiłek celowy na zakup żywności: 45 rodzin (166 osób), na kwotę 14 920,00 złotych.

Program Operacyjny Pomocy Żywnościowej 2014-2020

Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie w roku 2018 udzielił pomocy rzeczowej w formie produktów spożywczych uzyskanych w ramach Programu Operacyjnego Pomocy Żywnościowej - **Podprogram 2017** na podstawie podpisanego porozumienia z dnia 04.09.2017 roku z Pomorskim Oddziałem Okręgowym Polskiego Czerwonego Krzyża w Gdańsku. Wydawaniem żywności zajmowali się pracownicy PCK. W ramach porozumienia wydano żywność, którego asortyment stanowił, m.in. makaron, groszek, marchewka, mleko, olej, cukier, ryż, kasza, płatki kukurydziane, kawa zbożowa, koncentrat pomidorowy, dżem, sok jabłkowy, mielonka wieprzowa oraz klopsiki w sosie. Łącznie wydano 39 319,60 kg. artykułów spożywczych. W ramach tego Podprogramu MGOPS w Sztumie wydał w 2017 roku - **330** skierowań dla **891** osób, a w 2018 roku (do końca czerwca 2018 r.) **73** skierowania dla **158 osób**.

Ponadto dnia 26 września 2018 roku MGOPS w Sztumie podpisał kolejne porozumienie na realizację **Podprogramu 2018** w okresie od września 2018 roku do czerwca 2019 roku. W ramach tego podprogramu wydano **214** skierowań dla **536 osób**.

Sztumska Zbiórka Żywności

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w 2018 r. organizował zbiórki żywności pod nazwą „Sztumska Zbiórka Żywności”, przy współpracy z Caritas przy Parafii św. Anny w Sztumie w dniach 16,17,23,24.03.2018 r. oraz 30.11.-01.12.2018 r. Zbiórki organizowane były w miejscowych sklepach na terenie miasta Sztum oraz przy udziale wolontariuszy ze Szkoły Podstawowej Nr 1

w Sztumie, Zespołu Szkół w Sztumie oraz Zespołu Szkół w Czerninie.

W miesiącu marcu 2018 r. zebrano łącznie ok. 1000 kg żywności, z której zostały przygotowane paczki żywnościowe dla 130 najuboższych rodzin z terenu Miasta i Gminy Sztum. Wśród zebranych produktów spożywczych dominowały m.in: mąka, cukier, konserwy, olej, ryż, kasza gryczana, makaron, majonez, dżem oraz słodycze.

W zbiórce w okresie 30.11.-01.12.2018 r. zebrano ogółem 1097 kg żywności i obdarowano ponad 100 najuboższych rodzin z terenu miasta i gminy Sztum, w tym rodziny wielodzietne.

Program Wsparcia "Rodzina 3+" w Mieście i Gminie Sztum

Program Wsparcia "Rodzina 3+" w Mieście i Gminie Sztum skierowany jest do członków rodzin wielodzietnych, zamieszkujących pod wspólnym adresem w Gminie Sztum. Program ma na celu m.in. promowanie modelu rodziny wielodzietnej.

W 2018 roku wydano **204** tradycyjnych Kart Dużej Rodziny oraz zamówiono **191** Kart elektronicznych. Natomiast przez cały okres realizacji programu wydano łącznie **1658** kart dla **303** rodzin.

Realizacja Programu Rodzina 500+

W ramach programu Rodzina 500+ w 2018 roku wypłacono łącznie **22274** świadczeń dla **1364** rodzin (tj. dla **2109** dzieci) na kwotę **11.096.121,62 złotych**.

W niektórych rodzinach występują problemy z właściwym wydatkowaniem uzyskanych środków lub brakiem umiejętności w tym zakresie. Pracownicy socjalni Miejsko- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sztumie prowadzą wzmożony nadzór i monitoring rodzin korzystających ze świadczenia wychowawczego (500+) oraz wraz z asystentem rodziny doradzają rodzinom w odpowiednim gospodarowaniu budżetem domowym. W przypadku zgłoszeń o podejrzeniu marnotrawienia świadczeń przez rodzinę, pracownicy socjalni przeprowadzają wywiady środowiskowe w tych rodzinach, które mają na celu potwierdzenie lub zaprzeczenie danym informacjom.

W 2018 roku przeprowadzono 8 wywiadów środowiskowych, w wyniku których u ośmiu rodzin została zmieniona część świadczenia 500+ z formy pieniężnej na formę opłacania wydatków mieszkaniowych.

Rządowy program „Dobry Start“ dla ucznia

W roku 2018 po raz pierwszy rodziny otrzymały świadczenie „Dobry Start“ w wysokości 300 zł na każde uczące się dziecko, bez względu na dochody. Program ten jest wsparciem rodziny

w ponoszeniu wydatków związanych z rozpoczęciem roku szkolnego. To kolejny komponent prowadzonej przez rząd kompleksowej i długofalowej polityki rodzinnej, inwestycja w edukację polskich dzieci i wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci niezależnie od kapitału kulturowego, społecznego i materialnego rodziny. Program obejmuje dzieci wychowujące się zarówno w rodzinach, jak i te przebywające w pieczy zastępczej. Świadczenie „Dobry Start” przysługuje raz w roku na dzieci rozpoczynające rok szkolny do ukończenia przez nie 20 roku życia. Dzieci niepełnosprawne uczące się w szkole otrzymują je do ukończenia 24 roku życia.

Dział Realizacji Zadań Zleconych Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sztumie w 2018 r. wypłacił świadczenie „Dobry Start” dla **2 132 uczniów** z **1482 rodzin** na kwotę **639 600,00 zł**.

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinach

Na terenie Miasta i Gminy Sztum od dnia 27.02.2012 roku funkcjonuje Gminny Zespół Interdyscyplinarny. Zespół ten ma za zadanie diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, następnie podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w celach zapobiegawczych bądź podejmowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą. W ramach prac Zespołu w 2018 roku odbyło się 130 posiedzeń grup roboczych i założono 60 Niebieskich Kart, z czego 47 zostało zamkniętych.

Kolonie dla dzieci

W ramach aktywnego spędzania czasu wolnego MGOPS w Sztumie we współpracy ze Starostwem Powiatowym w Sztumie zorganizował w 2018 roku kolonie letnie dla **37** dzieci, z czego **16** dzieci z terenu miejskiego pojechało na wypoczynek do Nowego Sącza (w terminie od 09.08.2018 roku do 20.08.2018 roku), natomiast **21** dzieci z terenu wiejskiego do Człuchowa (w terminie od 12.07.2018 roku do 23.07.2018 roku). Głównymi celami kolonii było m.in. zagospodarowanie czasu wolnego dzieci, umożliwienie nawiązania i wzmocnienia pozytywnych relacji z rówieśnikami oraz kształtowanie właściwych zachowań.

Ponadto MGOPS organizował wypoczynek letni dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych lub ubogich z terenu Miasta i Gminy Sztum w związku z realizacją programu profilaktyki uzależnień i przemocy. Przeprowadzony został konkurs ofert, w ramach którego dofinansowanie otrzymało Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Oświatowo-Wychowawczych im. Teresy Kras w Lublinie na kwotę **30 000,00 złotych**. Kolonie profilaktyczne odbyły się w Milówce w terminie od 23.06.2018 roku do 02.07.2018 roku. W dziesięciodniowym turnusie uczestniczyło łącznie **38 dzieci** z rodzin dysfunkcyjnych z terenu Miasta i Gminy Sztum. W trakcie trwania turnusu odbywały

się zajęcia z programem socjoterapeutycznym. Celem głównym zadania było kształtowanie osobowości i wspieranie wszechstronnego rozwoju młodego człowieka oraz przeciwdziałanie niekorzystnym zjawiskom społecznym, a w tym profilaktyka uzależnień i przemocy. Cele szczegółowe powyższego programu socjoterapeutycznego to m.in. wzmocnienie nawyków zdrowego trybu życia, kształtowanie właściwych zachowań zdrowotnych, zapobieganie uzależnieniom, przemocy i innym niepożądanym zachowaniom. Podczas kolonii realizowany był program obejmujący wycieczki turystyczne, zajęcia sportowe, gry, zabawy, zajęcia artystyczne, działania w zakresie promocji zdrowego stylu życia i profilaktyki uzależnień.

Pozalekcyjne zajęcia rekreacyjno-sportowe

W ramach przekazywanej w 2018 dotacji Lekkoatletyczny Klub Sportowy Zantyr Sztum, Klub Piłkarski Olimpia Sztum oraz Klub Sportowy Czernin organizował zajęcia kierowane do szerokiej grupy dzieci i młodzieży z terenu Miasta i Gminy Sztum, w szczególności z rodzin ubogich i dysfunkcyjnych:

a) Lekkoatletyczny Klub Sportowy „Zantyr”. Tytuł zadania: Żyj zdrowo i wzorowo – uczęszczając na pozalekcyjne zajęcia sportowe. Zadanie polegało na prowadzeniu pozalekcyjnych zajęć sportowych w różnorodnych formach dla dzieci i młodzieży w wieku od 6 do 16 r.ż. z terenu Miasta i Gminy Sztum, w szczególności z rodzin ubogich i dysfunkcyjnych. Zakładane rezultaty zostały osiągnięte, tj. podniesienie poziomu sprawności zdrowotnej i umysłowej dzieci i młodzieży poprzez udział w zajęciach pozalekcyjnych, promowanie zdrowego stylu życia wśród dzieci, zapobieganie agresji i przemocy poprzez wyżycie się w różnych formach aktywności sportowej, zwiększenie wiedzy przez uczestników zajęć z zakresu uzależnień i przemocy. Zajęcia promowały zdrowy styl życia wśród dzieci i młodzieży, zapobiegały spożywaniu alkoholu, używaniu środków psychoaktywnych przez dzieci i młodzież. Podczas zajęć poruszany był temat m.in. wpływ alkoholu na organizm człowieka, skutki zażywania narkotyków, jakie są objawy zażywania narkotyków, czym jest agresja i przemoc, jakie są ich przyczyny i rodzaje.

W ramach zadania zorganizowano m.in.:

- program edukacyjno-profilaktyczny z zakresu uzależnień i przemocy „Jestem czysty, program Noe”,
- Wakacje na sportowo, nauka pływania, zawody pływackie, przejażdżka łodzią motorową, gry planszowe, bocce,
- wyjazdy do stadniny koni Iskra na Sztumskim Polu połączone z nauką jazdy konnej,
- obóz sportowo-rekreacyjno-wypoczynkowy z wieloma atrakcjami sportowymi, rekreacyjnymi, z programem edukacyjno-profilaktycznym z zakresu uzależnień i przemocy,

- wyjazd do Aquaparku w Redzie,
- wyjazd na halę w Prabutach oraz tężnię do Ciechocinka,
- wyjazd do Parku Linowego w Malborku,
- imprezy sportowo-rekreacyjne w biegach przełajowych, lekkiej atletyce oraz grach i zabawach oraz grach planszowych, w tym Piknik Lekkoatletyczny o Uśmiech Dziecka,
- zajęcia rekreacyjno-sportowe prowadzone na obiektach sportowych SP Nr 2 w Sztumie, SP Nr 1 w Sztumie, Zespole Szkół w Sztumie oraz na stadionie lekkoatletycznym w Sztumie np. tenis stołowy, piłka nożna, unihokej, gry planszowe.

Łącznie w ww. zajęciach wzięło udział 258 dzieci i młodzieży.

b) Klub Piłkarski Olimpia Sztum. Tytuł zadania: Szkolenie w piłce nożnej dla dzieci i młodzieży z terenu Miasta i Gminy Sztum. Zadanie polegało na prowadzeniu treningów w piłkę nożną, spotkań profilaktycznych oraz organizowaniu turniejów dla dzieci i młodzieży w wieku od 6 do 16 r.ż. z terenu Miasta i Gminy Sztum, jak również odbyła się piesza wycieczka do Agroturystyki Klimbergowice. W treningach udział wzięło 50 osób, w turniejach 290 osób natomiast podczas pieszej wycieczki wzięło udział 21 osób. Zakładane rezultaty zostały osiągnięte tj. rozwój sprawności fizycznej, nauka koleżeństwa, nabycie umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach, nauka zasady fair play. Uczestnicy na udział w turniejach otrzymali dyplomy i puchary.

c) Klub Sportowy Czernin. Tytuł zadania: Nauka zdrowego stylu życia poprzez grę w piłkę nożną. Zadanie polegało na prowadzeniu treningów w piłkę nożną, spotkań profilaktycznych oraz organizowaniu turniejów dla dzieci i młodzieży w wieku od 6 do 16 r.ż. z terenu Miasta i Gminy Sztum. W ww. zajęciach udział wzięło 110 osób. Uczestnicy za udział w treningach i turniejach otrzymali nagrody w formie toreb, plecaków, koszulek i bluz sportowych. Zakładane rezultaty zostały osiągnięte tj. zagospodarowano czas wolny dzieciom i młodzieży, zwiększono wiedzę uczestników na temat wpływu alkoholu na zdrowie, zapoznano uczestników z pojęciami alkoholu, przemocy i środków psychoaktywnych. Spotkania profilaktyczne odbywały się w formie pogadarek i rozmów indywidualnych – rozmawiano o konsekwencjach nadużywania alkoholu i stosowania przemocy oraz oglądano filmy przedstawiające m.in. rodzaje przemocy. Podczas zajęć profilaktycznych pobudzano do refleksji nad własną postawą wobec alkoholu, przedstawiono korzyści przebywania w środowisku nie pijących, uczestnicy pozyskali wiedzę dlaczego osoby sięgają po alkohol. Zajęcia promowały zdrowy styl życia wśród dzieci i młodzieży, zapobiegały spożywaniu alkoholu, używaniu środków psychoaktywnych przez dzieci i młodzież.

Projekt partnerski pn. „RAZEM MOŻEMY WIECEJ - rozwój usług społecznych w gminie Sztum” współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego

Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie w imieniu Miasta i Gminy Sztum w lutym 2018 r. przystąpiło do realizacji partnerskiego projektu współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego pn. „RAZEM MOŻEMY WIECEJ - rozwój usług społecznych w gminie Sztum”. W 2018 r. działaniami projektowymi objęto 17 rodzin zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. W okresie od czerwca – listopada 2018 r. zorganizowano dla tych rodzin cykl 12 spotkań – warsztatów „Szkola dla rodziców”. Spotkania poświęcone były tematyce m.in. prawidłowych relacji w rodzinie czy budowaniu pozytywnych relacji z dzieckiem, które pozwoliły uczestnikom nabyć nowe umiejętności opiekuńczo-wychowawcze. Ponadto w trakcie trwania warsztatów zapewniona została opieka i animacja dla dzieci.

W celu zapewnienia kompleksowego wsparcia, rodziny miały również możliwość skorzystania z porad specjalistów w Punkcie Konsultacyjnym Poradnictwa Rodzinnego (indywidualizowane wsparcie prawnika, psychologa, terapeuty czy mediatora), animacji środowiskowej, grup samopomocowych, rodziny wspierającej (1 rodzina) czy asystenta rodziny (7 rodzin).

Dodatkowo wsparcie w środowisku świadczył animator społeczny. Celem działań było nabycie przez rodziców umiejętności, m.in. budowania właściwej relacji rodzic-dziecko, czy rozwiązywania pojawiających się trudności wychowawczych.

Kolejnym działaniem projektowym skierowanym dla rodzin uczestniczących w projekcie „RAZEM MOŻEMY WIECEJ-rozwój usług społecznych w gminie Sztum” był piknik integracyjny zorganizowany przez partnera Spółdzielnię Socjalną „Iskra” w Sztumskim Polu, gdzie zapewniono mnóstwo atrakcji dla dzieci i młodzieży, w tym m.in. dmuchane zjeżdżalnie, bańki mydlane czy malowanie twarzy. Ponadto uczestnicy pikniku wybrali się w wyprawę wozem konnym do lasu oraz mieli możliwość sprawdzenia swoich sił w siodle. Celem spotkania było nie tylko aktywne spędzenie czasu wolnego z rodziną, lecz przede wszystkim integracja uczestników.

Natomiast dzieci uczestników projektu pn. „RAZEM MOŻEMY WIECEJ - rozwój usług społecznych w gminie Sztum” aktywnie spędzały ostatnie dni wakacji uczestnicząc w półkolonii zorganizowanej przez partnera projektu Spółdzielnię socjalną „Iskra” w Sztumskim Polu. Podczas pobytu zapewniono dzieciom wiele atrakcji, w tym przejażdżki konne.

POTRZEBY ZWIĄZANE Z REALIZACJĄ ZADAŃ W 2019 ROKU

1. Zabezpieczenie środków finansowych na pokrycie wydatków związanych z zatrudnieniem asystentów rodziny - **50 714,00 złotych**;
2. Pozyskiwanie osób do pełnienia funkcji rodziny wspierającej - **2 rodziny**;
3. Zabezpieczenie środków finansowych na realizację umów zawartych z rodzinami wspierającymi, które udzielają wsparcia rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych – **7 200,00 złotych**;
4. Zabezpieczenie środków finansowych na pokrycie wydatków związanych z opieką i wychowaniem dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej - **120 000,00 złotych** i placówce opiekuńczo-wychowawczej - **120 000,00 złotych**.
5. Zabezpieczenie środków finansowych na dalsze finansowanie poradnictwa prawnego - **9 000,00 złotych**.
6. Zabezpieczenie środków finansowych na dalsze finansowanie poradnictwa psychologicznego - **7 200,00 złotych**.
7. Zabezpieczenie środków finansowych na dalsze finansowanie specjalisty ds. przemocy - **4 200,00 złotych**.
8. Zabezpieczenie środków finansowych na dalsze finansowanie terapeuty ds. uzależnień – **7 840,00 złotych**.
9. Rozwój placówek wsparcia dziennego, świetlic, klubów.
10. Podnoszenie kwalifikacji pracowników socjalnych oraz asystentów rodziny zajmujących się pracą z rodziną.

PODSUMOWANIE

Realizatorzy i partnerzy Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Mieście i Gminie Sztum na lata 2016-2018 starają się nieustannie poprawić sytuację dziecka i jego rodziny, poprzez systematyczną pracę na rzecz zwiększenia poczucia bezpieczeństwa rodziny, ograniczania patologii społecznych, minimalizowania negatywnych zachowań, podnoszenie oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka w ramach swoich kompetencji.

Założeniem danego Programu jest wsparcie rodziny naturalnej już na etapie, kiedy pojawią się problemy, aby eliminować takie sytuacje, kiedy dziecko musi opuścić własną rodzinę. Ważne jest, aby pracownicy wszystkich instytucji działających na rzecz rodziny informowali się wzajemnie o problemach w rodzinie. Pozwoli to na szybką reakcję pracowników socjalnych i interwencję w środowisku, a tym samym zaplanowanie kompleksowego wsparcia rodzinie.